

dette kræver et Svar, — om ikke af anden Grund, saa for at du ikke skal udlægge min Tavshed som en stiltiende Indrømmelse.

„Mit eget Forhold til Kristendommen er naturligvis i ikke mindre Grad end dit bestemt ved min Fødsel og min Opdragelse. Fra jeg var en ganske lille Pige, har den Forfølgelse, som den kristne Kirke indtil de seneste Tider har iværksat overfor det Folk, jeg tilhører, vakt Hævnfølelser hos mig. Og dog tror jeg næsten, at jeg vilde være i Stand til at skrive alt dette i Glemmebogen, dersom jeg kunde faa Øje paa Kirkens Velgerninger overfor den øvrige Menneskehed. Men hvorsomhelst jeg læser i dens totusindaarige Historie, finder jeg under Fromhedens Maske den samme lumske og tyranniske Forfølgelseslyst, den samme koldblodige Lige-gyldighed for Midlerne, naar blot Magtbegæret tilfredsstilles. Aldrig har nogen aandelig Bevægelse i den Grad taget de sletteste menneskelige Egenskaber i sin Tjeneste. Og derfor — udelukkende derfor — har den kristne Kirke vundet den store Udbredelse.

„Det er mig fuldkommen ubegribeligt, ja det ubegribeligste af alt, at retskafne Mennesker, der er i Stand til at læse og tænke, ikke væmmes ved dette Troessamfund, under hvis Vinger den hæsligste Undertrykkelse, den mørkeste Uvidenhed, de mest dyriske Askyeligheder har fundet Beskyttelse eller i al Fald Overbærenhed, medens alt, hvad Tiden har fostret af sunde, stolte og modige Bestræbelser for at føre Menneskeheden fremad mod mere Lys, til større Retfærdighed og mere Lykke, i Kirken har haft sin misundelige og uforsonlige Fjende. Selv om Reformationen maaske har fremkaldt nogen Forbedring heri, saa er den dog ikke